

O PREOCUPARE PERMANENTĂ A MUZEULUI DE ISTORIE A ORAȘULUI BUCUREȘTI : SPORIREA PATRIMONIULUI MUZEISTIC

de MARIA COJOCĂRESCU

În condițiile societății socialiste, valorile deținute în patrimoniile muzeale dobîndesc o semnificație deosebită. Muzeele au devenit din simple colecții de antichități sau de curiozități, adevărate instituții de cultură, ce și-au deschis larg porțile tuturor oamenilor muncii din țara noastră, alcătuind o verigă în realizarea revoluției culturale.

Semnificația nouă pe care o are patrimoniul muzeal impune o atenție deosebită nu numai pentru conservarea valorilor existente ci și pentru îmbogățirea acestora. Prin rolul lor de a conserva valori de cele mai diverse categorii, muzeele contribuie nu numai la răspîndirea unor cunoștințe, dar îndeplinesc și o misiune cu totul aparte : aceea de a atrage atenția oamenilor pentru salvarea de la pierdere sau dispariția unor obiecte care au valoare istorică.

În activitatea zilnică a Muzeului de istorie a orașului București, un obiectiv însemnat îl constituie desfășurarea unei largi acțiuni de depistare și colecționare a tuturor obiectelor care prezintă un interes istoric sau muzeistic în general. Varietatea domeniilor de cercetare a Muzeului de istorie a orașului București, permite sporirea continuă a patrimoniului muzeal. Colecțiile muzeului se îmbogățesc atît prin rezultatele obținute în urma săpăturilor arheologice, cît și prin cercetarea arhivelor și a bibliotecilor. De asemenea, în patrimoniul muzeal intră și fotografiile, care de cele mai multe ori alcătuiesc documente importante pentru cunoașterea trecutului orașului, fie sub aspectul edilitar și urbanistic, fie sub aspectul evenimentelor istorice. În sfîrșit, o altă cale de sporire a patrimoniului muzeal este și aceea a donațiilor și achizițiilor de obiecte, care evocă trecutul orașului sub variatele aspecte economice, sociale, culturale, etc., precum și aceea a transferului de obiecte muzeale de la o instituție la alta. Pentru muzeele de istorie în care este prezentată dezvoltarea societății omenești de pe teritoriul unui oraș, raion sau regiuni în perioada comunei primitive, sclavagiste, prefeudală și feudală, săpăturile arheologice oferă o mare posibilitate de creștere a patrimoniului muzeal. Prin efectuarea

unor astfel de cercetări arheologice se scot la lumină, resturi de cultură materială, care prezintă o mare valoare istorică.

Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti a acordat importanţa cuvenită creşterii patrimoniului prin săpături arheologice. În acest sens, pe de o parte poate fi îmbunătăţită continuu expoziţia permanentă, iar pe de altă parte colectivul de arheologi are la dispoziţie materiale pentru cercetarea trecutului îndepărtat al Capitalei. Pentru concretizare, vom cita unul din numeroasele exemple: în anul 1958 când s-a trecut la etapa de definire a expoziţiei permanente a Muzeului de istorie a oraşului Bucureşti, în sălile de istorie vechi nu existau materiale suficiente pentru a ilustra dezvoltarea societăţii omeneşti de pe aceste meleaguri, în perioada timpurie a neoliticului şi mai ales în perioada prefeudală. Pentru a suplini aceste lacune au fost întreprinse de către muzeu, săpături arheologice la Fundenii Doamnei, Giuleşti-Sîrbi, Pantelimon şi Militari. De asemenea, săpături arheologice au fost efectuate şi la Băneasa-sectorul Alba, Străuleşti pe str. Soldat Ghivan Nicolae etc., pentru documentare în legătură cu prima şi a doua perioadă a fierului şi mai ales pentru perioada formării poporului şi a limbii române. Trebuie subliniat faptul că această documentare a fost utilă şi întocmirii unei Monografii a oraşului Bucureşti, acţiune începută în cursul anului 1962.

Săpăturile arheologice oferă şi posibilitatea îmbogăţirii colecţiilor referitoare la epoca feudală. Din cercetările arheologice efectuate la: Bucureştii-Noi, Tînganu precum şi pe şantierele de la Visarion, Slobozia ş.a., au fost date la iveală urme materiale care întregesc şi confirmă ştirile legate de istoria oraşului.

Patrimoniul secţiei feudale a fost completat, prin grija colectivului secţiei feudale, cu obiecte datînd din perioada feudalismului timpuriu, cu unelte de producţie şi uz casnic din secolele XIV—XVI, descoperite în vatra satului Măicăneşti (azi cartierul Străuleşti), precum şi pe teritoriul citoriei lui Radu cel Frumos de la Tînganu. Pieseale au valoare ştiinţifică şi muzeistică, privind nu numai istoria locală, ci şi istoria întregii cîmpii muntene.

Însă studierea epocii feudale nu se poate lipsi de documente, cărţi, piese de îmbrăcăminte etc., care în cea mai mare parte provin din donaţii şi achiziţii. Astfel colecţiile secţiei feudale conţin documente referitoare la diferite proprietăţi bucureştene, obiecte de uz casnic lucrate de meşterii locali, piese de îmbrăcăminte etc. Recent, colecţia de arme a secţiei feudale a fost mărită cu un lot de arme care au aparţinut familiei domnitoare Barbu Ştirbei. Lotul este compus din săbii din sec. XV—XVIII, halebarde, armuri, tunuri, donate muzeului de către Teatrul pentru copii şi tineret. O pecete în ceară roşie a domnitorului Scarlat Calimach datînd din anul 1815 a fost obţinută prin achiziţii.

Colecţiile de fotografii ale secţiilor modernă şi contemporană, deşi cuprind mai mult de 20.000 piese, au fost îmbogăţite prin depistarea efectuată de colectivele secţiilor respective, cu numeroase cărţi poştale ilustrate de la începutul secolului al XX-lea. Ele prezintă un interes deosebit prin aceea că surprind aspecte urbanistice şi sociale ale oraşului Bucureşti azi dispărute.

O altă serie de obiecte importante, azi în posesia Muzeului de istorie a oraşului Bucureşti, au aparţinut maiorului Cristian Tell, al cărui rol

în revoluția de la 1848 este bine cunoscut. Se remarcă îndeosebi un portret în ulei al lui Cristian Tell.

În inventarele secțiilor modernă și contemporană intră și albume. Astfel, de curind a fost achiziționat un album Leonard cuprinzând 250 fotografii — cărți poștale, înfățișând pe marele artist în diverse roluri.

Tot în seria fotografiilor se înscriu cele executate de diferiți fotografi bucureșteni de la sfârșitul sec. al XIX-lea, care prezintă un interes nu numai pentru figurile și moda epocii, ci și pentru că ele contribuie la întocmirea unei cât mai complete liste a fotografiilor bucureșteni de la sfârșitul sec. al XIX-lea.

Colecția de documente a secției moderne a fost îmbogățită prin noi achiziții și donații. Merită a fi semnalat cifrul din timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza și de asemeni caseta doamnei Elena Cuza, conținând obiecte de toaletă.

Una din preocupările permanente ale muzeului în ceea ce privește achizițiile a fost și aceea de a depista și achiziționa unelte meșteșugărești. Printre numeroasele unelte intrate în posesia muzeului în ultimul timp, menționăm: un fier de călcat de abagiu de la sfârșitul sec. al XIX-lea, o menghină din aceeași perioadă etc.

Colecțiile muzeului au fost sporite și cu piese tipografice de la începutul sec. XX. La acestea se adaugă și documentele, registrele diverselor tipografii bucureștene, printre care a familiei Göbl. Cercetătorii au astfel la îndemână documentația necesară privind tehnica de lucru în tipografiile bucureștene de la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea.

Colecția de stampe s-a mărit pe baza ultimelor achiziții cu o serie de tipuri bucureștene, gravuri, desene și acuarele, datorită lui C. Jiquid. Ele prezintă interes documentar și istoric prin faptul că ne înfățișează diferite tipuri sociale, dar au în același timp și o valoare artistică.

Muzeul este în posesia și a câtorva acuarele aparținând lui C. Szathmary, care a fost nu numai unul din cei mai renumiți fotografi de la sfârșitul sec. al XIX-lea ci și un artist talentat de la care ne-au rămas numeroase imagini și tipuri bucureștene.

De la generalul Eremia Grigorescu, unul din eroii primului război mondial, muzeul deține câteva obiecte personale, printre care menționăm, în afară de fotografii, o cască și un binoclu, prezentate în expoziția permanentă a muzeului.

Patrimoniul muzeului a crescut în ceea ce privește obiectele tridimensionale și prin achiziționarea a numeroase obiecte de uz casnic, care permit cunoașterea mai aprofundată a condițiilor de viață a claselor dominante.

Colecțiile expoziției de numismatică (unitate a Muzeului de istorie a orașului București) s-au îmbogățit în ultimul timp cu un număr de aproximativ 400 medalii și plachete, obținute prin transfer de la Biblioteca centrală de stat.

Un loc important în patrimoniul Muzeului de istorie a orașului București îl ocupă planurile și hărțile care ajută la identificarea unor străzi sau clădiri, azi dispărute. De aceea în acțiunea de depistare și achiziționare, planurilor și hărților li se atribuie o mare importanță.

Dacă colecțiile secțiilor de istorie veche, feudală și modernă cuprindeau un patrimoniu muzeistic alcătuit chiar de fostul Muzeu municipal, pentru secția socialistă, munca de depistare și achiziționare a trebuit să fie făcută de la început. De aceea, colectivul secției a avut ca una din preocupările principale munca de depistare și formare a unui depozit pe tematici care să cuprindă obiecte bi-și tridimensionale. În acest scop au fost obținute rezultate bune în ceea ce privește formarea unei fototeci cu fotografii donate sau executate de: Fototeca Combinatului poligrafic „Casa Scintei”, „Proiect București”, „Agerpres”, „C.S.C.A.S.” etc. Cum transformarea și reconstrucția orașului se desfășoară într-un ritm rapid, a fost necesară participarea mai multor colective pentru acțiunea de fotografiere a caselor supuse demolării.

Fototeca secției socialiste a fost îmbogățită și ca urmare a fotografiilor donate de diferite persoane, cum sînt cele 29 exemplare reprezentînd aspecte din timpul bombardamentului din iulie-august 1944, la care se pot adăuga și altele.

Colecțiile secției socialiste au sporit și prin achiziționarea diferitelor afișe, manifeste și ziare din perioada anilor 1944—1964.

O preocupare principală a colectivului secției socialiste a fost legată de aducerea de materiale tridimensionale care să prezinte specificul industriei noastre socialiste și să se arate totodată succesele obținute de oamenii muncii din Capitală în anii puterii populare. Astfel de materiale au fost aduse de la: Uzina de mașini electrice București, uzina „23 August”, Fabrica de mase plastice „București”, uzina de anvelope „Danubiana”, „Vulcan”, „Electronica” etc.

O sursă de îmbogățire a patrimoniului Muzeului de istorie a orașului București o prezintă ordonanțele, deciziile și alte materiale referitoare la activitatea Comitetului executiv S.P.C. La acestea se adaugă schimburile de publicații ca și darurile oferite Comitetului Executiv S.P.C. de către diferite personalități sau delegații străine care vizitează Capitala. Aceste materiale prezintă un interes deosebit pentru istoria Capitalei și pentru relațiile cu alte orașe și țări.

Sprîjinind inițiativa Muzeului de istorie a orașului București, o serie de personalități ale vieții noastre cultural-științifice au donat muzeului file de manuscris-autografe, fotografii, precum și unele din operele lor. Astfel, fotografii și manuscrise de la Tudor Arghezi, C. I. Parhon, Iorgu Iordan, Ion Jalea, Zaharia Stancu, Horia Hulubei, P. Constantinescu-Iași, Ion Voicu, Alfred Mendelsohn și alții.

Depozitul secției socialiste prezintă un interes deosebit și în perspectiva timpului; de aceea colectivul secției depune toate eforturile pentru a surprinde în procesul de transformare a orașului tot ceea ce din punct de vedere istoric sau muzeistic poate avea valoare pentru cercetătorii de mîine.

Avînd în vedere condițiile materiale create de statul nostru, Muzeul de istorie a orașului București își desfășoară munca cu succes și în domeniul creșterii patrimoniului, avînd convingerea fermă că poate pune la dispoziția cercetătorilor istoriei orașului chiar de pe acum un material muzeistic variat, foarte numeros și interesant în toate domeniile vieții Capitalei patriei noastre.